

Prije 75 godina stupio na snagu Ugovor o miru s Italijom. ŽUPAN MILETIĆ: Narod Istre odlučio je pripojiti našu regiju matici Hrvatskoj

15.09.2022 16:33 | Autor: Anđelo DAGOSTIN

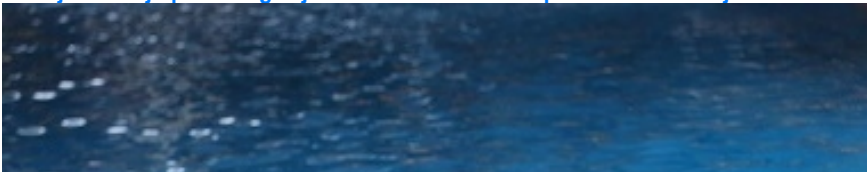
Svečana akademija u Pazinskom kolegiju (Snimio Anđelo Dagostin)

Svečana akademija u povodu 75. obljetnice stupanja na snagu ugovora o miru s Italijom 1947. godine održana je danas u Pazinskom kolegiju - klasičnoj gimnaziji. U sklopu akademije koju su zajednički organizirali Porečka i Pulska biskupija uz suorganizaciju Istarske županije, Grada Pazina i Državnog arhiva u Pazinu, predstavljena je knjiga Budislava Vukasa ml., naslovljena "Poslijeratni pravni položaj Istre i mons. dr. Dragutin Nežić".

TEKST SE NASTAVLJA NAKON OGLASA

Uživajte u obilju prirodnog svjetla uz Deceuninckove podizno-klizne stijene

- I svećenstvo, i narodnjaštvo i antifašisti zajedno su u Istri sudjelovali u buđenju i šticeњу identiteta i Hrvata i Slovenaca. Posljednjih godina sve se više istražuju prijeratna i poslijeratna događanja što doprinosi tome da buduće generacije dobiju što više malih kamenčića u mozaiku povijesnih činjenica koje su važne za sadašnjost i budućnost, kazala je gradonačelnica Jašić. Ravnateljica Državnog arhiva u Pazinu Mirela Mrak Kliman je istakla da je iznimno veseli ovakav oblik međuinstitucionalne suradnje.

- U središtu ove akademije dva su glavna čimbenika, jedan je Ugovor o miru s Italijom koji je stupio na snagu na današnji dan prije točno 75. godina. Riječ je o međudržavnom ugovoru o miru između Jugoslavije i Italije koji je sklopljen u paketu mirovnih ugovora koje su države pobjednice sklopile s Italijom kao rezultatom Mirovne konferencije u Parizu. Iz naše perspektive tim ugovorima nisu riješena sva otvorena pitanja, dapače, uspostavljeni su neki provizoriji koji su u našim krajevima izazvali snažno nezadovoljstvo, jer se očekivalo da pobjednik odmah mora dobiti sve. Međutim, Ugovor o miru s Italijom odražava koncept i trend koji će biti zastupljen kao paradigma u dva nadolazeća međunarodna pravna akta (Londonski memorandum iz 1954. i Osimski sporazumi 1975. čime je pitanje razgraničenja definitivno riješeno), kazao je splitsko-makarski nadbiskup koadjutor i apostolski upravitelj Porečke i Pulske biskupije Dražen Kutleša. Napomenuo je da je drugi čimbenik kanonski, a tiče se granice crkvenih pokrajina koje je Crkva u 20. stoljeću uspostavljala poštujući međudržavna razgraničenja, pa tako i u Istri.

- Osvrnuo bih se najprije na riječi župana koje su zapravo u nekoj mjeri nadahnjujuće. Rat se razmjerno lako ili olako započinje, a kasnije ga je teško završiti. Ne mislim samo na ratna neprijateljstva i vojne operacije nego na onaj kaos koji svaki rat sa sobom donosi i kojega je iznimno teško razriješiti, kazao je drugi urednik knjige Ivan Milotić dodavši da je stoga trebalo čekati više od tri desetljeća da se u potpunosti dogovore državne i crkvene granice u Istri nakon Drugog svjetskog rata.

- Knjiga je podijeljena u četiri dijela. U uvodnom dijelu opisuje se povijest Istre tijekom stoljeća, osobito 19. stoljeća kada je Istra bila pod Austrijom, pri čemu kolega Vukas ukazuje na utjecaj svećenstva na narodni pokret, kako hrvatski, tako i slovenski. Drugi dio je posvećen razdoblju od 1918. godine, razdoblju talijanske okupacije 1918.-1920. Naime, primirjem s Austro-Ugarskom sile pobjednice imale su mogućnost okupirati njene dijelove kako bi očuvale mir i red. Italija je to jako dobro iskoristila okupirajući ne samo Istru već i Rijeku, te dijelove Dalmacije koji joj nisu bili obećani Londonskim ugovorom iz 1915. Dakle, zagrabila je malo šire. Zašto? U pregovorima, kada se igraju igre, uvijek je bolje imati malo više u svojoj vlasti, pa onda malo popustiti, to je pravno načelo *beati possidentes*, kazao je predstojnik Katedre za povijest države i prava Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci Željko Bartulović i recenzent knjige. Napomenuvši da se slično pravno načelo potvrdilo i nakon Drugog svjetskog rata kada je Jugoslavija nešto dublje ušla na tada još pravno talijanski teritorij iz kojeg se onda povukla.

- AVNOJ 1943. godine nije definirao buduće državne granice već je postavio kriterije o uređenju granica: tako da je govorio o načelu pet nacija (u Jugoslaviji) i šest do sedam pokrajina, te lenjinovsko načelo ravnopravnosti naroda i prava naroda na samoodređenje, kazao je autor knjige i profesor na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Rijeci Budislav Vukas mlađi. Napomenuo je da su rujanske Pazinske odluke (13. i 25. rujna 1943.) političko-deklaratorni akti, dok je akt ustavno-pravnog značenja Drugo zasjedanje AVNOJ-a, jer je Jugoslavija imala pravni kontinuitet.

Spomenimo i da budući biskup Dragutin Nežić (1908. – 1995.) od 1947. obavlja dužnost administratora jugoslavenskog dijela biskupija Tršćanske i Koparske (apostolska administratura). Imenovan je i punim administratorom na tome području 1948., a 1949. i administratorom Porečko-pulske biskupije. Tako je u njegovoj osobi bila ujedinjena istarska Crkva, iako još (do 1977.) formalno podijeljena u Porečko-pulsku biskupiju i jugoslavenski dio Tršćansko-koparske biskupije.

Knjiga "Poslijeratni pravni položaj Istre i mons. dr. Dragutin Nežić"